

A „MAGYARSÁG“ ❁ ❁ ❁
szépirodalmi heti melléklete.

A borbély.

Írta: Csehov Antal.

Nem tudjátok, hogy miért van Eraszt Ivanicsnak csak a fél feje kurtára nyirva? No majd elmondom.

Reggel van. Alig hét óra, de Makar Kuzmics Blesztkin borbélyműhelye már nyitva van. A gazda, ez a kicsiny, talán huszonhárom esztendő, mosdatlan, de piperkőc módra öltözött alak rendet csinál a műhelyben. Tulajdonképen nincs is mit rendbehozni, de azért alaposan kimelegedett a munkától. Amott végighuzza a törőrongyot az egyik sarokban, emitt levakargat valamit a körmével.

A borbélyműhely kicsiny, keskeny és maszatos. A gerendás falak kárpittal vannak beragasztva, amely olyan, mint valami fakult kocsising. Két homályos, csurgó vízceppektől nedves ablak között vékony, rozoga, nyirkorgó ajtó idétlenkedik, azon rozsdás zöld kilincs, amely minden ok nélkül reszket és magától zörög. Ha pedig belenézünk a tükörbe, amely ott lóg az egyik falon, akkor az arcunkat irgalmatlanul össze-vissza hasogatva látjuk. Ez előtt a tükör előtt nyirnak és borotválnak. Az asztalkán, amely épp olyan maszatos, mint Makar Kuzmics, minden a legnagyobb összevisszaságban: fésűk, ollók, borotvák, egy kopekes fekete pomádé, egy kopekes rizspor s egy kopekes erősen feleresztett kölni víz. Az egész borbélyműhely nem ér többet öt kopeknél.

Az ajtó felett megszólal egy beteges hangú csengő s belép a boltba egy éltes férfi, cserzett prémes ujjasban és botosokban. Feje és nyaka női sállal van bebonyálva.

Ez Eraszt Ivanics Jagodov, Makar Kuzmics komája. Azelőtt mint portás működött az egyházközségnél, most a «Vörös tó»-nál lakik és lakatosmesterséget üz.

— Makaruska, jó napot, fiu! — kiáltja Makar Kuzmics felé, aki egészen bele van merülve a törülgetésbe.

Összecsókolódnak, Jagodov lehuzza fejéről a kendőt, keresztet vet és leül.

— Micsoda ut! — mondja s krákog. — Nem csekélység! A «Vörös tó»-tól a «Kalugai kapu»-ig.

— Hogy-mint van?

— Rosszul, testvér. A hideg rázott.

— Ugyan? A hideg rázta?

— Igen. Egy hónapig feküdtem s már azt hittem, hogy végem van. Már az utolsó kenetet is megkaptam. Most a hajam hull. Az orvos azt mondta, hogy vágassam le, akkor újra erősen megnő majd. Azt gondoltam erre magamban: egyszer már elnézek a Makarhoz. Ahelyett, hogy más valakihez szaladnék, már csak inkább rokonhoz térek be. Jobban is csinálja s pénzt sem fogad el érte. Egy kicsit messze van ugyan, de hát sebaj. Az ember sétál legalább egyet.

— Nagyon szivesen. Üljön le, kérem!

Makar Kuzmics rándított egyet a lábán, ahogy szokta udvariasságból s rámutatott a székre. Jagodov leül, megnézi magát a tükörben és a vizsgálódással láthatólag meg van elégedve: a tükör félszeg torzarcot mutat, széles tömpe orral s mélyen az üregeiben ülő szemekkel.

Makar Kuzmics valami sárgapecsétes fehér leplet vet vendégének a hátára és csattogtatni kezd az ollóval.

— Egészen kurtára nyirom! — mondja.

— Természetesen. Hogy olyan legyek, mint valami tatár, mint egy golyóbis. Annál sűrűbben nő meg aztán a hajam.

— Hogy van a néni?

— Na, egészen jól. A minapában az őrnagynénál volt kisegítőnek. Egy rubelt kapott.

— Ugy... egy rubelt. Tartsa nyugodtan a fülét!

— Hiszen tartom... Ne vágd le, vigyázz! Au, ez fáj! Hiszen cibálsz a hajamat.

— Sebaj. Enélkül nem megy nálunk. Hát Anna Erasztovna hogy van?

— A lányom? Az már jókedvű egy teremtés. A múlt héten, szerdán eljegyeztük Sekinnel. Miért nem jöttél el?

Az ollócsattogás abbamarad. Makar Kuzmics keze lehull, aggodalmasan kérdi:

— Kit jegyezték el?

— Annát.

— De hát hogyan? Kivel?

— Sekinnel, Prokov, Pjetrov Sekinnel. A nénjének boltja van a Sztatonsztenszka-utcában. Jó asszony. Bizony nagyon örülünk mindannyian, hála Istennek. Egy hét múlva meglesz az esküvő. Jöjj el, jól mulatunk.

— De hát hogy esett ez meg, Eraszt Ivanics? — fakadt ki Makar Kuzmics halványan, meglepetten a vállát vonogatva. — Hogyan lehetséges ez? Az... az egészen elképzelhetetlen, az hihetetlen! Hiszen Anna Erasztovna... én... hiszen én érdeklődtem iránta, hiszen szándékaim voltak vele. Hogyan is történhetett ez meg?

— Na, egészen egyszerűen. Anna eljegyezte magát. Jó ember.

Makar Kuzmics arcára hideg verejtékcseppek ülnek ki. Leteszi az ollót az asztalra és az orrát kezdi dörzsölni az öklével.

— El akartam venni... folytatja. — De hiszen ez lehetetlen, Eraszt Ivanics! Én... én szerelmes vagyok belé és vallomásokat is tettem neki... És a néni odaígérte nekem. Én magát mindig apámnak tekintettem, mindig ingyen nyirom... Nálam mindig volt hitelem s mikor az édes apám meghalt, egy pamlagot és tiz rubelt vett át maga és semmit sem adott át nekem. Emlékszik?

— Hogyne emlékezném arra? Egészen jól tudom. De hát micsoda párti lennél te, Makar? Hát házasodhatol te? Sem pénzed, sem hivatásod. Ez a csuf mesterség...

— És Sekin gazdag?

— Sekin Artelscsik... Ezeröttszáz rubelt takarított meg. Igen, fiam... Mit is beszélünk mi erről — a dolog el van döntve, már nem lehet másképp csinálni, Makaraska. Keress magadnak más mátkát... elég nagy a világ... No, de hát nyird tovább a hajamat. Mit állsz itt?

Makar Kuzmics hallgat és mozdulatlanul áll ott, aztán kiveszi a zsebkendőt a zsebéből és sirni kezd.

— Na, mi az? — mondja Eraszt Ivanics vigasztaló hangon. — Hagyd ezt! Csak nem fogsz pityeregni, mint valami asszonyszemély! Fejezd be a hajvágást, aztán pityereghetsz. Fogd azt az ollót!

Makar Kuzmics felveszi az ollót, egy pillanatig révedezve nézegeti, aztán az asztalra dobja. A keze reszket.

— Nem tudok! — mondja. — Most nem tudok, nem vagyok rá képes! Ó én boldogtalan! És ő is boldogtalan. Szerettük egymást, eligérkeztünk egymásnak és a gonosz emberek irgalmatlanul szétválasztottak bennünket. Menj, Eraszt Ivanics! Nem tudok ránézni magára!

— Akkor holnap megint eljövök, Makaruska. Holnap majd befejezed.

— Jó.

— Nyugodj meg, holnap reggel majd benézek hozzád.

Eraszt Ivanics fél feje kurtára volt nyirva s olyan volt, akárcsak egy fegyenc. Ugyan komikus benyomást tett, de hát nem lehetett tenni ellene. A fejét, nyakát megint beburkolta a kendőbe és odahagyta a borbélyműhelyt. Mikor Makar Kuzmics magára maradt, leült és csendesen tovább sirdogált.

Másnap nagyon korán reggel beállit Eraszt Ivanics.

— Mi tetszik? — kérdi Makar Kuzmics hidegen.

— Nyird tovább a hajamat, Makaruska. A másik felét még nem vágta le.

— Kérem, sziveskedjék előre fizetni. Ingyen nem vágom.

Eraszt Ivanics szó nélkül kifordul a borbélyműhelyből s mai napig is fejének egyik részén rövidebb a haja. Pénzért nyiratni magát, ez nagy fényezésnek tartja s inkább bevárja, amíg a kurtább haja utóléri a hosszút. Félig megnyirva táncolt a lakzin is.

Ugy fáj a szívem...

Ugy fáj a szívem, gyötri, tépi
Egy bánatos, bus sejtelem,
Hogy el kell bukni, hosszú harcát
Nem koszoruzza győzelem,
Hiába küzdött, mindhiába,
A pálmát leszakítja más,
Regénye dallos rózsaberkét
Megülé már a hervadás.

Ugy fáj a szívem, úgy vonaglik,
Oly kimerült, oly téveteg,
Meg-, megszakad lázas verése,
Beteg szegény nagyon beteg.
És gyógyulást hiába várok,
Nincs balzsamod rá, Gileád,
A csalódás emésztő férgé
Ma már a gyökerébe rág.

Ugy fáj a szívem... A lemondás
Még ily korán olyan nehéz,
Miért is tudott úgy égni, vágyni,
Oh miért is volt olyan merész.
Miért szőtt álmot csillagsugárból,
Hisz oly magas az a zenith,
Elszédül, lehull szárnyaszegetten,
Aki csak oda közelit.

Ugy fáj a szívem... Rombadólva
Szerelme fényes temploma,
Amelyet többé fel nem épít
Nem, senki nem soha, soha.
És e romoknál leborulva,
Imádva a te szent neved,
Várom az óra kondulását,
Isten hozzád, Isten veled!

Soós Lajos.

A FAKARD.

Guy de Teramond.

Harun-al-Rasid kalifa szokásai közé tartozott, hogy éjjelenként áruhában a nép között járt. Az éj leple alatt meg akart győződni Bagdad rendőrségének éberségéről, hogy vajjon nem történnek-e visszaélések.

Egy este kereskedőnek öltözve nagyvezérének, a hű Giasarnak kíséretében bolyongott az elhagyott utcákban. Amint egy fával körülkerített helyhez értek, mely nem

— Ebben az esetben akasztófára kerülsz, mert nem tudod, hogy az állambörtönök azok részére vannak, akik nem tudnak élni anélkül, hogy embertársaiknak ártsanak. Várj meg...

Ezekkel a szavakkal otthagya a kalifa a halálra rémült nagyvezért és belépett a kerítés ajtaján.

— Légy üdvözölve, testvérem — mondá a nép fia és illedelmesen felemelkedett ülőhelyéből, amint az idegent megpillantotta — ülj ide mellém, mert ime, megfelezem veled szegényes vacsorámat!

Harc a tengeren.

volt beépítve, a kalifa a kerítés egy hasadékaán benézett. Látta, hogy egy ember a telek sarkában gyertyafénynél egy hordó előtt ül, farest (török nemzeti eledel) eszik és rakit (pálinka) iszik rá.

— Meg fogom kérdezni ezt a szegény ördögöt, hogy mint megy a dolga — mondá Harun-al-Rasid; — megtörténik sokszor, hogy a szegények adják nekünk a legjobb tanácsokat, természetesen anélkül, hogy ők azt tudnák...

— Ura minden hívőnek! — kiáltá megijedve a nagyvezér — ne tégy ilyen ostobaságot; ki tudja, ki ez az ember? Talán a legnagyobb gonosztevő, ki attól sem riad vissza, hogy téged kiraboljon!

A kalifa elfogadta a meghívást. Evett s eközben megkérdezte a jószívű szegényt:

— Ki vagy, hogy hívnak és mi a foglalkozásod?

— Uram — mondá a másik — Mahmud a nevem, harmadik fia vagyok egy szegény teherhordónak, ki a kikötőben dolgozik. Én jelenleg egy lakatosnál dolgozok s naponta négy piasztert keresek, mit következőképpen költök el: egy piasztert kenyérre, egy piasztert fakesre, egy piasztert rakira s egy piasztert gyertyára...

Ez jól van így — mondá a kalifa — látom, hogy te boldog ember vagy; de mondd, miért nem takarítasz meg valamit?

Az idegen hódolatteljesen meghajolt Mekka felé és

magában mormogta: — Allah, ki ma gondoskodott rólam, holnap se feledkezik meg jámbor hívőjéről.

A kalifa megköszönte a vendégszeretetet és visszatért palotájába. De miután tudni akarta, hogy Isten igazán gondoskodott-e teremtményeinek fentartásáról, kiadta a rendeletet, hogy másnap minden lakatosnak üzletét zárva kell tartania.

Másnap újra elment a kalifa az üres, fakerítéses helyre. S megint ott találta az idegent, aki boldogan evett s asztalán egy gyertya helyett két gyertya égett.

A kalifa nem tudta elrejtteni csodálkozását s türelmetlenül intézte kérdéseit az idegenhez, mire az így felelt:

— Ma reggel szomoruan ballagtam haza, mert a műhely be volt zárva; de ime egy pék jött elébem, aki ajánlatot tett, hogy nyolc piaszter napibér mellett gyurjak tésztát nála. Így tudtam ma magamnak két piaszterért farest, két piaszterért kenyeret, két piaszterért rakit és kettőért gyertyát vásárolni...

Harun-al-Rasid ismét elfogadta Mahmud meghívását a szerény vacsora közös elköltésére; ennek végeztével nemsokára visszavonult, hogy Allah bölcsességét dicsőítse. De alig érkezett palotájába, megtiltotta a süteményárusoknak, hogy áruikat további intézkedésig ne árulják.

A pék, aki Mahmudnak előtte való napon munkát adott, felmondott neki, mikor az reggel nála megjelent, hogy folytassa munkáját. A szegény Mahmud szomoruan ballagott az utcákon végig. Egyszerre látja, hogy a rendőrök üldöznek egy gyilkost.

Mahmud hozzájuk csatlakozott s szerencsére el is fogta a gyilkost.

Rögtön husz piaszter jutalmat kapott s mikor panaszkodott, hogy nem tud biztos állásra szert tenni, felfogadták a rendőrségnél s tisztsége jeléül kardot adtak neki.

Mikor este a kalifa a megszokott sétáját tette, nem akart hinni szemének, midőn látta, hogy az idegen előtt öt gyertya ég, mely megvilágítja az egész üres telket s az asztalon nagymennyiségű fares, kenyér és raki van.

— Uram — fogadta Mahmud a kalifát — dicsőítsd velem Allaht, mert őneki köszönheted, hogy ma annyit ehetsz, amennyi csak beléd fér.

Mahmud azután elmondotta a történeteket. Harun-al-Rasid boszankodott, mert nem sikerült neki a gondviselést hibán érni és hogy ez a nyomorult, egy szegény teherhordó fia, oktassa őt, a minden igaz hívők urát, kinek minden muzelmán engedelmisséggel tartozik.

A kalifa föltette magában, hogy minden áron elérje azt, hogy neki legyen igaza!

Magához hívatta a rendőrfőnököt s meghagyta neki, hogy mindenki, ki a palotaórséghez tartozik, elbocsátandó.

Mikor este lett, nem mulasztá el megtekinteni az ő bölcselkedő alattvalóját; de csodálkozástól majd elájult, midőn látta, hogy tíz gyertya világítja meg a sötét helyet körös-körül, az asztal pedig szinte meggörnyedt a sok ételtől-italtól.

— A próféta szent szakállánál mondom — kiáltá a ka-

lifa — mi jogosít fel téged erre a nagy pazarolásra? Hallottam, hogy a rendőrséget ma reggel feloszlatták?

Mahmud nyugodtan felelt, miután egy nagy pohár rakit töltött magának:

— Ugy van, barátom. De én magamban úgy gondolkoztam, hogy addig, míg a rendőrség újra nincs szervezve, fölösleges oldalomon a kard. Elmentem tehát egy vásárushoz és eladtam neki a kard pengéjét két beyseleliért s helyébe egy darab fát dugtam a hüvelybe...

— Ez egyszer meg vagy fogva — morgott magában a kalifa és meglepégedetten dörzsölte kezeit. — Allah jóságának is van határa...

Ezért magához hívatta Giasart és a következő parancsot adá neki:

— Holnap napfölkeltkor nyilvános kikiáltók által tudatni fogod a néppel, hogy a tegnap elfogott gyilkost ma fogják lefejezni és hogy én, Harun-al-Rasid kalifa, ötödik utódja a dicsőséges Abasida-dynasztiának, ki hét zarándokutat tett Mekkába, ki Kabul földjét meghódította, megparancsolom mindenkinek, hogy a kivégzésnél jelen legyen...

Másnap a nagy téren ezer meg ezer hívő tolongott s nemsokára megjelent a kalifa is, kit főemberei környeztek.

— Az igazság megköveteli — mondá — hogy aki gyilkolt, meggyilkoltassék és aki elfogta, az végezze ki!

Mahmud előlépett. Majd hanyatt vágódott ijedtében, mikor felismerte a kalifát, az igaz hívők rettegett urát, akit ő többször megvendégtelt ott az üres telken.

A kalifa, aki csak nagy nehezen tudta azon való örömét elfojtani, hogy miképen fog végződni a szegény Mahmud kalandja, ki szemlatomást nagy zavarban volt, megparancsolta:

— Huzd elő a kardod és fejezd le!

Ekkor a hóhérnak kinevezett Mahmud háromszor a földre vetette magát, miközben meg is csókolta a földet és mondá:

— Uram, én tudom, hogy ez az ember ártatlan, de nekem nem szabad felséged parancsának ellenszegülnöm. Ezért könyörgöm Allahhoz, ki mindent jobban tud és lát, mint mi, tegyen csodát, ha ez az ember igazán ártatlan s kardom éles pengéjét változtassa át semminek és senkinek nem ártó puha fává...

Ebben a pillanatban a jelenvoltak közt nagy mozgás támadt és mindenki azt kiáltozta:

— Csoda... Csoda történt! Oh Allah il Allah!

Mahmud tudniillik fakardját huzta ki a hüvelyből...

Fordította: K. Gyurkovich István.

Szeretet égő tűz.

*

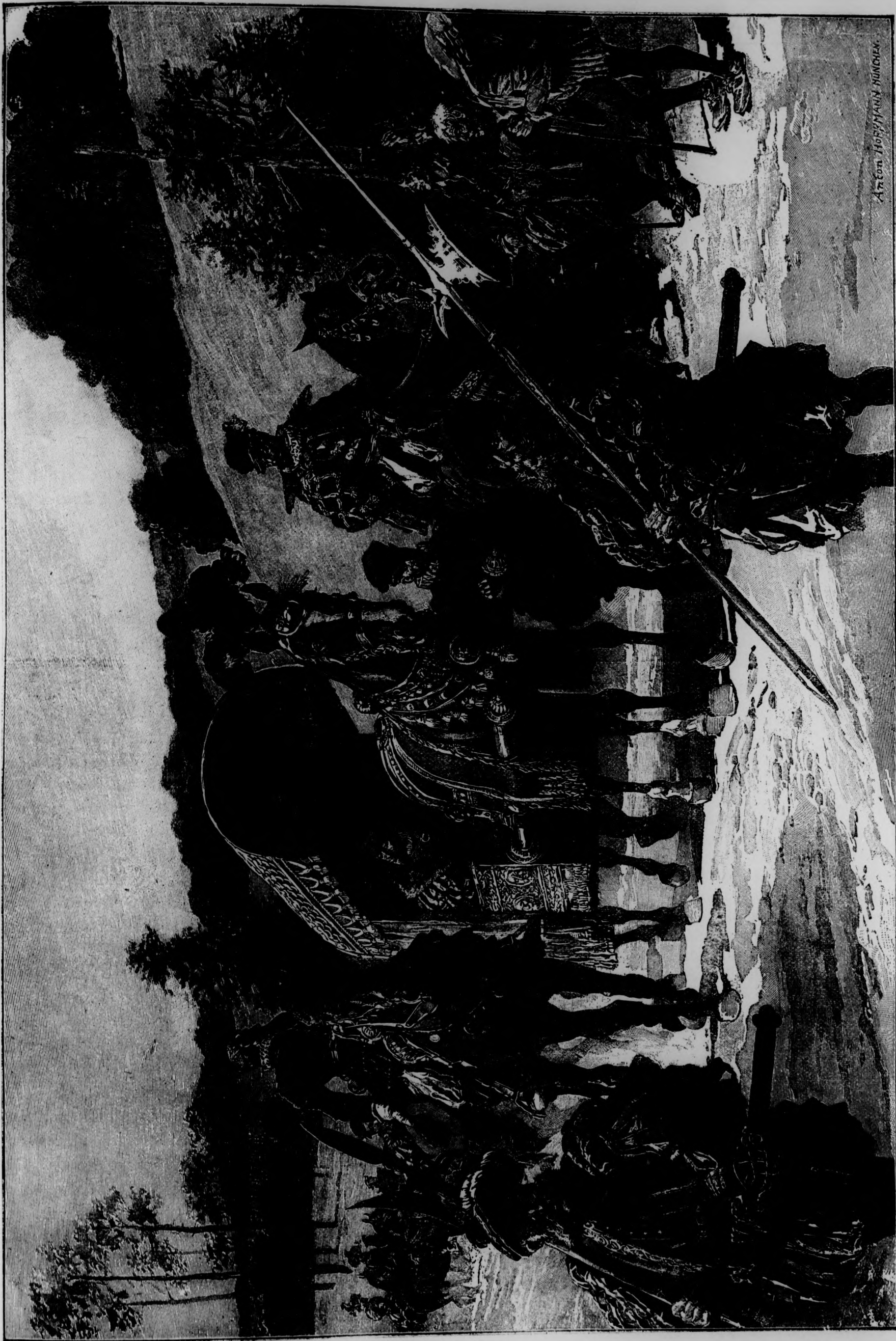
Nem méregből ered a szeretet.

*

Jobb távol szeretni egymást, mint közel gyűlölni.

*

Szép szó nyeri meg a szeretetet.

Középkori várur sétakocsizása.

Az élet dalaiból.

I.

Megállt a kastélyban az óra,
Szaladnak ijedten.
Ez az egy volt csak pontos,
Több nem jár rendesen.

Mit szól az ur, majd ha
Itt leszen a dél.
És a tálalt ebédről,
Senki nem beszél.

A pásztor a kastély tövében
Mi a baj, hallja jól,
Ereszre tartja tenyerét,
A napra néz és szól.

Árnyába lép mindjárt a nap
És elhagyja a delet.
Hagy így szokás, akkor hát
Tálalni is lehet.

*Csak egy óra jó a világon,
A Nap. Nem siet, nem késik.
Örökké volt és örökké lesz.
Beszél, ha jól nézik.*

II

A tudós könyvtára elégett.
Ugyan, csak négy szobába fért.
Azt mondják a bölcs szakértők:
Mesés kincseket ért.

Kölesönzött ebből, kölesönzött abból,
Benne csak a bűn eredeti.
Mi önkénytelen szivből, fejből,
Jó, a dalt azt megveti.

Mi lesz most már belőle?
Hol lopjon tudományt?
Vagy fűzfa siphoz fogjon és
Zengjen szerelmet s leányt?

Vigasztalja őt a szolgálja:
A könyv hamuból nem éled.
Legyen mestere, amit nem ismert,
A legbölcsebb könyv, az élet...

Erdélyi Gyula.

A cigány a székely nép felfogásában.

Dicsekedni is szeret a cigány s ez a sajátsága sem maradt ismeretlen a székely nép előtt. Ugyanis erre céloz, mikor az önmagát vagy a sajátját dicsérőt ekkép főzi le: «A cigán és a maga lovát dicséri». Éppen így a cigány dicsekvő természetét tünteti fel a következő anekdotában is.

Eccer valamiképpen féljutott vót egy cigán és a ménnyországba. Ott elkezdött dicseködni, mekkora nagy ur vót ő a földön. Magyarország minden falujába vót egy darab főggye s akár merre járt, sohujt csem kellett,

hogy a másén ájjon még. A többiek álmélkodva hallgatták, még az öreg Szent Pétör és elhitte a dicseködést, csak egy huszár nem. Az a szemibe mondotta: Hazuce, cigán, én és Magyarországból jöttem, ott a te fajodnak egy falás főggye sincs.

Erössen haragutt a cigán a huszárra, hogy őt így hazugságba hatta, azért buszut és állott réta. Mikor eccer a huszár elszendéredett, egy ollóval lekéccentötte a bajuszát.

Az ollócsattanásra felébrett a huszár s mikor meglátta a földön a bajuszát, utánna a cigánnak. Az ijettibe kifutott a ménnyországból és, a huszár és ki éktelen káronkodással utánna, de nem érte utól a cigánt. Este mikor megint vissza akart menni, nem eresztötték bé a ménnyországba. A cigán ijettibe még sem próbálta visszamenni s azótától fogva nincsen se huszár, se cigán a ménnyországba.

Csak természetesnek találhatjuk azt is, hogy az a feltünő jelenség sem kerülte el a székelyek figyelmét, hogy e cigánynak nincs *se temploma, se papia*, szóval legalább a látszat szerint *semminemű vallási gyakorlatot* nem folytat. Ennélfogva olyannak is tekinti a székely nép a cigányt, mint akinek semmiféle vallása sincs.

Azonban nem elégedett meg e hiedelmének fentartásával, hanem igyekszik megmagyarázni is, hogy mért nincs a cigánynak vallása, amint a következő anekdotákból kitetszik.

Az egyik anekdota azzal magyarázza meg ezt, hogy a cigányt nem is az Isten, hanem Lucifer az ördög teremtette. Erre a hiedelemre nemesak a cigány vallásatlansága indította a székely népet, hanem annak a más emberétől elütő színe is. Maga az anekdota így szól:

Mikor az Uristen a teremtés hatodik napján Ádámot agyagból kiformálta, a Paradicsom-kert egyik bokra mégé buva ott leselkölödött Lucifer és, Teccött neki a Teremtőnek ez a munkája s elhatározta, hogy ő és megpróbálja egy ijent teremteni. Hézzá és látott a dologhoz ecceribe, agyagot ásott, abból sárt csénált s azt addég gyurta-dagasztotta, mig egy emböri alakot eszkábált össze. Még egy kicsit ügyögette, orot s fület ragasztott neki s osztán talpra állította, hogy járjon. De biz a nem járt, hanem ledölt.

Lucifer mérgelődött, hogy az ő munkája nem jó, nem akar járni, mind az, akit az isten teremtött. Akközbe meglátott egy feteke kecskét, ahogy ott közél legölészött. Erre egyet gondolt, esmént főállította az embörit, mégtámogatta jóll erről s tul kertágakkal, akkor oda vezette a fekete kecskét, hézzakötte a derekához s akközbe mondogatta magába: Várj, mēt minnyátt fogsz tés és járni!

Mikor oda vót kötve a kecske, megriasztotta, hogy huzza az embört, a kecske megrándította az agyagembört s a megindult, de nem úgy, hogy az ördög akarta, hanem feldölt. A suppanásától a kecske megijett, elkezdött futni s huzta maga utánn a Lucifer embörit.

Lucifer megijett, hogy most a munkája kárba veszt, hirtelen oda szökött s réja ült az embőrire; éppeng az orra alá talált ülni. Az agyag embőrnek e miatt ojan roszbüz jutott az orrába, hogy éccëribe felszökött, borzos fekete hajját megrázta, fődhöz verte Lucifert és, a kecskét és. Lucifer kényyába azt sziszögte: *Ci-ci!* a kecske pedig ezt: *ká-á-ány!* Így lett a Lucifer embőrinek a neve *cigány*.

Lucifer éggy kicsit fetekés agyagot használt volt hëzza, azért a szine nem igen lett fejérbbe az övénel. De nem csak a szine hasonlít a Luciferéhez, mët a lelke és éppeg ojan istentelen, mind az övé.

Eccër a cigán elszánta magát, hogy ő és béáll a magyarok vallásába. El és mënt, a paphoz s elbeszélte neki, hogy mi a szándéka.

A pap aszt felelte neki, hogy jó szüvel béveszlek cigán, csak előbb még kell tanólnod, *hány Isten van?* s a «Miatyánkot» s a «Hiszökëggyet».

Mëgtanóloom, ha segít a tisztöletös ur és, felelte a cigán.

Minnýát hëzza és fogott a pap a tanításhoz, de bajossan mënt a dolog, azért utájára megpróbálta aval és, hogy éggy malacot ígért neki, ha más napra megtanólja.

Ha égyébét nem és, a malacét a cigán erőssen elhatározta, hogy mindënkëppen megtanólja a leckét. S hogy annál bizonyosabban mëgtëhesse, mënt igyenössen a magyar komájához, hogy ha valahol megakad, attól mëgkërdözhesse. Még éjjel, mikor lefekütt, akkor és örökkë mondogatta, hol a «Miatyánkot», hol a «Hiszökëggyet», a szentháromság mondogatását nem és tartotta szükségösnek, mët abba hiszembe élt, hogy aszt uggy és tuggya.

Annyira mënt és a nagy ügyeközettel, hogy valahogy eltutta mondani a magyar komájának, mikor a paphoz indult, a «Miatyánk»-ot és, a «Hiszökëggy»-et és. Ha ezököt tuggya, gondolta magába a magyar komája, akkor mëg sem kérdöm, hány Isten van, mët aszt a könnyüt biztosan tuggya.

Mikor a magyar komája és jól biztatta, annyira bizott a cigán magába, hogy egy zsákkal a fiját és magával vitte a paphoz, hogy lëgyën ki elhozza a malacot.

A fiját megállította az ajtóba, ő pedig bément a paphoz, hogy az ëkzsámetet letëgye. A pap legelöbbször és aszt kérdözte:

- Hány Isten van, dáde?
- Csak éggy, de mégës három, tiszteletes uram!
- Hogy nevezik aszt a hármat?
- Atya-Szëntlélök szentháromságnak!
- Valamit kihattál, cigán, mondd el ujra!
- Atya-Szëntlélök szentháromságnak!
- Hát a fijut hol hattad, cigán?

Azs, istáloom, oda ki van asz ajtóba, a zsákot fogja.

Nem a te fijadot kérdözöm, hanem az Isten fiját, cigán. Látom a Szentháromságot nem tudod, hónapra aszt és tuggyad s akkor vihetöd a malacot.

Másnap mëg és kapta a cigán a malacot s a pap a keresztyén vallásba és bévette. De erőssen a lelkire kötöte, hogy este-rëggel imátkozzék s vasárnaponként a támp-

lomba elmënyen, máskëppen a pokolba jut, nem a mënyországba.

Mikor a pap elvégezte minden mondanivalóját, azt kérdi töle a cigán:

— Mëgistáloom a tisztöletös urat, tanicson meg arra és, mijen az a pokol s az a mënyországb.

A pap elmagyarázta neki s ő mëg és tartott annyit belölle, hogy a mënyországb olyan szép hëjj, mind éggy nagy-nagy kert; benne minden van elég, amit csak az ember szüve kéván, van mindenféle jó ért gyümöcs, van más étel, van mindenféle jó ital, dolgozni nem kell semmit, az ember csak éli világát a mindenféle jóból és aluszik s hogy annál jobban tuggyon alunni, az angyal-kák ott repdösnek a feje fölött szép altató nótákat énekölnek neki.

A pokolba pedëg tüzes vassal sütögetik, osztán forró vízbe mártogassák, azután esmënt tüzes harapófogóval csipögetik az ördögök az embört.

A pokoltól mëgijett, hogy a foga és këcëgëtt belé, de a mënyországot úgy mëgkëvánta, hogy a nyála és fojt utánna s azért elhatározta magába, hogy mindörökkë elmënyen a támplomba.

Igën, de ő soha sem hallotta vót hirböl sem, hogy mijen az a támplom, nem hogy aszt tutta vóna, hol van. Azétt otthonn nagy gondokba vót, mët a paptól elfelejtötte vót mëgkërdözni. Utájára és kéntelen vót esmënt a magyar komájához mënni, hogy mëgtuggya, hol van s mijen az a támplom. A komája elmagyarázta, hogy az egy nagy fejer épület, a végibe van az ajtója s harang van rajta, ott ahol magossabb. Indujjon el csak bátron, mët a falu mellet a parragos domb közepin ennyiböl és könnyen réja akad.

A cigán jól megjegyözte, hogy a támplom a falu mellett egy parragos hëjön van s hogy fejer s a magosabb részin harang van s az ajtaja a végin van. Osztán mikor elérközött a vasárnap, felötözött a legszëbb gunyájába s elindult a támplomba. Csakhogy nem jó felé ment s a támplom hëjött az urasági kastéj mellett levö legölöre jutott. Ott éppeg éggy nagy fejer kanca legölt, a mejikre harang (kolomp) vót kötve. Mikor a cigán arra felé mënt a kanca fülelni kezdött s feltartotta a fejit. A cigán meglátta rajta a harangot s szenttül hitte róla, hogy az a támplom, mët ő egészen ojannak találta, mijennek a komája mondotta aszt.

Amikor a ló a farkát férre mozdította, gondolta, no mos kinyillott az ajtó s neki rugaszkodott, hogy mënyën bé, de a kanca ojant rugott éggyet rajta, hogy éggy félóraíg elájulva fekütt tölle.

Mig ő feleszënködött, addëg a kancát hazahajtották. Ő és föltámpászkodott s elindult haza. Mëntibe éppeg a kastéj szép kertye mellett talált elmënni, annak éggy ajtója véletlenül nyitva vót, azonn bënëzött, látta ott a sok jó érött gyümöcsöt, a sok szép virágot s azokon a sok dunnyogó méhöt. Tisztán aszt hitte, hogy az a mënyországb s az ajtót azért hagyták nyitva, hogy ő bëmënyen. Még gondolta magába, hogy mégës jó vót a tisztöletös

urnak szótfogadni, mēt nē, a jó Isten ijen hamar ki és nyitotta neki a mennyországot.

Nem és szokotalódott sokáig, hanem bément s ugy lakott a sok fájin almával s körtével, hogy hasatt ki, osztán kiválasztott egy szép virágágyat éppég a méhös előtt, annak befekütt a közepibe s ott elalutt az angyalkák éneke mellett, mēt a méhököt angyalkáknak képzölte.

Mikor jóvába horkolt vóna, eszre vëtte a kertész, fogott egy jó husángot s kezdötte náspágnálni. A cigán felszökött s ijettibe neki mēnt a mékasnak, abból a méhök rēja zudultak s jól összemardosták, ugy, hogy mig kijutott a kērből a háta tiszta kék vót a kertész ütéseitől, a keze s az arcája egészen dagatt a méhök csipésitől. Mēgēs fekütte vaj négy napig eszt a mennyországi uttyát.

Mikor felköt s ésszetalálkoztak, a magyar komája mēgkérözte, hogy hát vótál-e a támplomba koma?

Vótam! Bár ne lettem vóna! Gondolja mēg csak, amikor bé akartam menni, az ajtó szemödökbe ugy belé ütödött az ódalam, hogy most és fáj belé. A mennyországba és eljuttam szerencsēsön. Jaj de jó dolgom vót egy darabocskáég. Csakhogy mikor a legjobban aluttam vóna, eléjött az öreg Isten egy nagy bottal s ugy elvert, hogy nincs egy akkora hējj a hátamon, mind a tenyerem, a mejik kék ne vóna. De e még nem vót elég, a kicsi angyalkák és rējám estek s ugy összevisszacsipdöstek, hogy majt meghótam belé.

Mán, édös komám, ha kietöknek ijen támplomjik s ijen mennyországjik van, neköm nem kell egyik és, légyén a magiké ezután és papostól együtt!

Nem és tart a cigán azutántól fogva semmiféle vallást.

Karácsonyi könyvpiac.

A jövő világából. Az emberi képzelet legszivesebben a jövőben szeret csapongani. S kinek fantáziája olyan élénk, mint a költőé? Ő beletekint a jövendő idők káprázatos világába, jeleneteket, alakokat, eseményeket lát ott és a toll hatalmával élénk varázsolja mindazokat a ragyogó képeket, melyek az ő álmodozásai. Minél több vonását tudja alkalmazni a való életnek, annál hihetőbb és valószínűbb a leírása. Ilyen sajátos tehetségű ember *Selonszkij* N. N. orosz író. A nagy Muszkaország, mely a nagy elbeszélő realisták hazája, ime egy ilyen különködő író is szült. Fantasztikus regénynek nevezi *Selonszkij* a könyvét s *A jövő világából* címmel rendkívül érdekfeszítő történetet mond el. Számos kép illusztrálja a regényt, mely a Franklin-Társulat kiadásában jelent meg s melyet *Ambrozovics* Dezső jelesül fordított le. Ára színes bekötéssel 4 korona.

Olcsó Könyvtár. A *Gyulai* Pál szerkesztésében és a *Franklin-Társulat* kiadásában megjelenő *Olcsó Könyvtár* három legújabb száma fekszik előttünk. Az egyik *Renan* Ernő tanulmánya *Spinoza* címmel. A nagy filozofusnak kitünő jellemzését adja egy *felolvasás* keretében, melyet *Renan* a Spinoza emlékére rendezett ünnepen Hága városában tartott. A fordítást *Rácz* Lajos eszközölte s a szöveget jegyzetekkel is kíséerte. A kettős füzet ára 40 fillér. A másik szám *Gorkij* Maxim-nak, az egyre hódító orosz elbeszélőnek *Konoválov* című szép elbeszélését tartalmazza. Ezt *Ambrozovics* Dezső

fordította, még pedig az orosz eredetiből. Ára ennek is 40 fillér. A harmadik szám ötös füzet s ez egész terjedelmében *Vörösmarty* Mihály hőskölteményét, a *Zalán futása*-t tartalmazza. E kiadás által, mely csak 1 korona, ismét szélesebb körben terjedhet el a honfoglalás költői szép története.

Jubileumos naptár. Megjelent a *Budapest Nagy Képes Naptára* az 1904-ik évre *Gracza* György szerkesztésében, ki gondoskodott, hogy ez a régóta igen kedvelt naptár, mint minden évben, ugy az idén is nélkülözhetetlen házikönyve legyen minden magyar családnak. A szokásos naptárrészen kívül Magyarország tiszti cím- és névtárát találjuk a vaskos kötetben. Különösen gazdag a szépirodalmi rész, melyben novelákat olvasunk *Ábrai* Károlytól, *Tóth* Józseftől, *Farkas* Emőd-től és *Veress* Sándortól, továbbá költeményeket *Pósa* Lajos, *Illyés* Bálint, *Telekes* Béla és *Szentessy* Gyula tollából. Maga a szerkesztő, *Gracza* György, érdekfeszítőn írja le *A belgrádi vérfürdő*-t. A pápa-változás történetét is élénken tárja elénk egy közlemény. Rendkívül sok kép tarkítja a szöveget. S a kötetet mulattató rész zárja be. Az idej naptár éppen a huszonötödik, tehát jubileumi.

Zsemlét kenyérrel.

Városban volt a földmives kis fiával s épen a pékműhely felé vitt utjuk, hol egy csomó zsemle volt kirakva eladás végett. A kis fiu, ki még először látott ilyet, kéré apját, hogy mondja meg mi légyen az.

— Zsemle, kis fiam! — volt az apa válasza.

Erre a kis fiu így kiáltott föl:

— Jaj ides apám vegyen nekem egyet, majd megeszem otthon kenyirrel!

Az öreg juhász meg a kutyája.

A szegedi kihágási bíró elé egy törödött, őszhaju juhászt állítottak. A városban koldulgatott az öreg, a mi tudvalevőleg tiltott cselekedet. A bíró egynapi elzárásra ítélte a vén juhászt.

— Megnyugszik az ítéletben? — kérdezte aztán.

— Nem nyugszok mög, kéröm.

— Hát akkor fölebbez.

— Nem följobbözök, kéröm.

— Ugy hát megnyugszik.

— Nem nyugszok bele, kéröm.

— Mondja, mit akar voltaképen?

— Csak azt, hogy zárják mellém a kutyámat is.

— Aztán miért?

— Nagyon megszoktuk egymást, kéröm. Nem tudunk már ellenni...

Fokozat.

— Ah, csak ne innék annyit a férjem!

— Hát a tied is iszik?

— Igen. És valahányszor berug, másnap egészen össze van törve.

— Ó van összetörve? Az még nem nagy baj. De ha az én férjem rug be, másnap én vagyok összetörve.

Hizelgő.

Ökröket vett a földesur a vásárban s ekkor az a szokása volt, hogy erős, vállas termetével az ökör első lapoczkájához szokott állani, hogy annak magasságát mérlegelje. Látta ezt egy vásáros s így szólt a földesurhoz:

— Nem hinném, hogy az egész vásárban találkoznék akkora ökör, mint ténsuram!